

הבזע

חצור

- 10.62

10.64

שנים 10 קלישת בניים
ותנופת בניה

קטעים מתוך "על התל", פרוטוקולים של שיחת הקבוץ ועלוני המוסד החינוכי

לפניכם חוברת נוספת בסדרה ה"כרונולוגית": ז.א. חוברת המתארת את התפתחות הקבוץ באמצעות קטעים מתוך "על התל", פרוטוקולים של שיחות הקבוץ ועלוני המוסד.

1962

28.9.62

...א. איזו תנופה ניתנת להתפתחה=משקנו!
ההצלחה מאירה לנו פנים, רוב הענפים התבססו מאד; אחרים-בקו העליה...
סימן היכר שני לשנת תשכ"ב הוא המאבק על העבודה העצמים. שיחות אלה מלאונו
מרורים לא אחת: הן היינו כולנו שותפים להכרה, שלא טובה העבודה השכיחה לשמירש ערכי
הקבוץ. אך המצוקה בידיים עובדות הכניסה את הקבוץ למאבק יומיומי על ההכרעה בין
דברים צודקים. עינינו נשואות לעתיד הקרוב לשוב בנינו הביתה, שבחם להכתיר בהצלחה
את המאבק על עבודה עצמית מלאה ולחזק את כח העמידה של הקבוץ על נפשו.
...התברכנו ביציבות חברתית. עזיבות לא פקדונו, כמעט. להיפך- קלטנו משפחות ויחידים
ולפתע גברה אמונתנו ביכולת הקליטה שלנו... (אמנם) הרבה משברים אישיים וחברתיים היו
מנת חלקה של המזכירות השנה; עמל רב נדרש מאתנו להתרם...
אך גולת הכותרת... זוהי קליטת המחזור הראשון של בנחנו: ראשוני הבנים חוזרים
הביתה ("חרמש") ובני "אורנים" התקבלו לחברות בקבוץ. (שולמית)

5.10

***** (מתוך הדיון ברה"ש על החינוך בגיל הנעורים):

רוחמה: כל הנבואות השחורות על האכסורד שבהקמת המוסד המקומי שלנו התכדו. אמנם,
אין להתעלם מהקשיים של יצירת בראשית זו... אפשר לקבוע היום כודאות, שגורם הקרבה
הוא שלילי וחיובי כאחד. הקרבה היתרה מאפשרת לחניכים לסגל לעצמם וזיקויים מהתופעות
השליליות של חיינו. הציניות נקלטת היטב.
יחד עם זאת קיים פאטריוטיזם חזק לגבי כל המעשה הקבוצי. הקונפליקט באכשהחניך
נתקל במציאות השלילית לעומת המציאות המילולית החיובית... אין להתעלם גם מהשפעת
הח"ץ. אין ספק, שדמות הח"ץ היא שתקבע ותכוון את הלך מחשבתם של בנינו....

לובקה: ... יעודו המרכזי של הדור השני: בצוע ה"מהפכה השנייה"... שסימניה העיקריים
הם: (א) עקירת העבודה השכירה (ב) ביטול שיטת הותק (ג) העלאת השיתוף והשויון (ד) מאבק נגד גילויים ביורוקרטיים ומוסדיים ונגד
תפישת ה"מגיע לי".
כתחום זה- היכן מקומו של צבור המורים? בראש וראשונה דרושים לנו מחנכים- ולא
מלמדים. ישנה סכנה של בריחה למקצוענוצ לימודית המעדיפה את הידיעות על הדעות
והערכים. אך צבור המורים הוא המצווה להיות ראש גשר לאותה "מהפכה שנייה"....

דב פ: השאלה היסודית היא האמונה. משבר האמונה זהו הרס של כל תנועה...
הגיע הזמן, שהאמונה בסוציאליזם לא תהיה בנוייה רק על בריה"מ וכרושצ'וב... הקבוץ
צריך להיות את הגורם החינוכי העיקרי-- המחנך הוא רק כלי ביטוי. אם צחנך אינו מבין
את זאת- אין הוא יכול להיות מתנך....

אלי נדיב: אין להתעלם מהקושי להנחיל לנער ערכים לעצמאות. הכל מוגש להם על מגש של
כסף. חדר ההורים איננו גורם הרסני בחינוך. בשעתו התנגדו הורינו-אנו לדויכנו ועל
אף הכל התגברנו עליהם. ילדינו יודעים, שהערכים שלנו נעלים הם ואנו דורשים מהם
המשך. כאשר הם יראו סטיות-- יקומו ויתנגדו להם.
... המורה צריך ללמד וגוף אחר צריך להעמיק את ערכי התנועה. יש נטיה חזקה (למורים)
לחלק הלימודי ומזביחים; ואפילו מפקירים; את הנחלת הערכים. (רחש-לחש בין עובדי המוסד)

אריה ג: בקשר לבית הורינו: ... ההשפעות השליליות שספגנו מתגלות עתה גם אצלנו.
בחינוך שלנו יש תפקיד מכריע למורה המחנך. דוגמה אישית-- זה עומס עצום... עליך לחנך
להזדהות בין הקבוץ והמוסד ובין הקבוץ למורים. אם לא כך-- נוצר מצב שלמוסד על יד

הקבוץ ולא בתולו.
 יש נהייה יתרה להשתלמויות. נהייה זאת מביאה לא פעם לשכחת המטרה של עמל כפים
 משחרר. האם בנינו הם בני פועלים או בני טובים? הרגשת ההזדהות שלהם נוטה יותר לבני
 טובים מאשר לבני פועלים.
 יש לפתח את התחושה להמשך והכרת עמל הכפיים.....

(מתוך "סקירון" המוסד החינוכי 1963)
התעמלות: בשיחה האחרונה הוחלט על המשך התעמלות הבקר. הוזכרו והובררו
 חוקי ההתעמלות והוחלט על שינוי מסלול ל"ארז" ול"עומר": קבוצות אלה יצטרכו
 להקיף את העץ ליד משק הילדים.....

12.10

****שותלים דשא!... היה זה מחזה מרהיב עין איך כבשו "המונים" כבדת שטח מצומצמת
 ותוך שעה נשתל הדשא, שבמרכזו עומדים זקופים עצי התמר.
 ****(מתוך "במפעל" מס. 8): עובדים חדשים ב"אמן": לעולם, שכולו רעש, מהומה ותנועה
 מתחדת של מכונות ושל גברים--נכנסו עכשו כמה חברות וילדי מוסד.....

2.11 הכמאי הרשקוביץ החליט להסתלק מכמוי "זה קרה באירקוטסק",
 בכצוע החוג הדרמטי שלנו.... הוא פסק, שאין ביכולתו לביים מחזה רוסי
 בעזרת שחקנים בעלי מבטא אמריקאי.....
 **** "גבעת חביבה בבית": בימים 13-14-15 בנובמבר יתקיימו ימי עיון על הנושא
 "המזרח הקרוב". בימים הנ"ל יעבדו 6 שעות.....

9.11

**** בעיות קרקע:... לפני כשנתיים אשרה ועדת הסקר תוספת קרקע לקבוצנו בהתחשב
 עם הרכב הענפים כמשקנו. הקרקע המיועדת היא שטח של כ-400 דונם, שנמצאת על יד
 ברקה ומעובדת על ידי קבלן פרטי בשם תושבי גן יבנה. עתה, עם התקרב מועד שיחרור
 השטח קמו גורמים שתבעו למסור את השטח לאדם אחר.
 ...השקענו עבודה רבה והתרוצצנו בין גורמים שונים הששורים לעניין למעו מנוע רוע
 הגזרה. השבוע בקרה כאן ועדה צבורית, שבסמכותה להכריע בענייני קרקעות וסוכס סופית,
 שהשטח יימסר לנו. עתה עוד נשארה המלאכה הקשה למצא דרכים לשחרור השטח מידי המחזיקים
 בו. (הערה: מדובר על שטח "הפורח")

23.11

**** ימי העיון כבר מאחורינו. ההשתתפות היחה טובה מאד: במוצע--130 חבר בשעות
 היום ובערבים--מספר גדול עוד יותר.....
 **** הואדו ותיקי הפלחים עוד זוכרים ואדי נוסף, שהיה חוצה את אדמותינו הדרומיות
 ואשר בשעתו--כזמן בצוע עבודות הניקוז--נסתם כרוכו. עתה עובד בולדז'ר בסתימת שארית
 הואדי. על ידי כך תוצר רציפות בשטח והואדי ישאר רק על המפות.

30.11

**** הפגישה עם גדוד "דביר": ("שיבולים" ו"ארז") ערב זה, בו מסרו חברי גדוד "דביר"
 במסגרת הקבוץ והמוסד יחדו את רשמיהם מהשלה"ב--יכנס להיסטוריה של הקבוץ כאחד
 הערכים החוייתיים המעניינים ביותר. (שלה"ב: "שבוע להכרה החברה בישראל": שבוע בו בקרו
 ושהו בצורוף יישוב שונות: מושב, עיירת פיתוח, ובמקרה הזה--קבוצים מזרמים שונים)
 זו הפעם הראשונה, שישבנו במסגרת כל כך רב-גילית, שבה הדוברים היו ד. קא הצעירים, בני
 ה-16. הם ריתקו אותנו בסיפוריהם ורשמיהם הרעננים והצעירים על בעיות הקבוץ
 והמדינה..... (שולמית)

דירה בתל אביב: נוסף לקבוץ נכס יקר והוא הדירה בתל אביב (ברחוב בן יהודה) כל מי שמזדמן לדירה מתמלא בגאווה על עצם הכישרון... כולנו נהנים מהסידורים היפים והנוחים שהושקעו בדירה זו בדאגה כה רבה.....

14.12:

**** הושלמה התוספת למטבח!!... העבודה ארכה כשנה... היא כוללת: מחסן פרו-דוקטים, מחסן ירקות, מחסן אריזה, חדר קירור, חדר בשר ועופות, מטבח ילדים, נוחיות ורמפה עם תא אשפה.....

21:12

חתונות: החברות התייקים מרדו נגד כל צורה של כפיה, נגד המוסכמות, שבמוסד הנישואין, נגד המוסר בכפול, שקיים לא אחת בחיי משפחה. המשפחה שלנו, הקבוצית, נוצרה על בסיס אחד ויחיד: הרצון המשותף של בני הזוג לקיים חיי משפחה. החברה כולה לא ציינה הקמת משפחה חדשה, למרות ערכה המיוחדת בטפוח בטחוננו והמ-שכיותו של הקבוץ.

אלה היו האבות. והבנים?

ברור לכולנו, שמה שהיה לא יחזור. אין התנהגות זאת הולמת כבר את דור הבנים הגדלים בתוך משפחותיהם ובתוך הקבוץ (להבדיל מהאבות שהשאירו את הוריהם בגולה), והחברים מרגישים שציון הקמתה של משפחה חדשה הכרחי בחברתנו היום. הבעיה היא - כיצד לעשות זאת, שיהלום את המעמד, יהיה צנוע ולא יחרוג מגבולות הטעם הטוב? שיחת הקבוץ נתנה את הנתיבות הכלליות לועדה שנבחרה לתרגם אותן לשפה המציאות בחתונות הקרובות. ואלה חנניות השיחה:

1) ההליכה לרב אינה קשורה עם המסיבה בקבוץ. על מנת להדגיש את אי-תלותנו בטקס הדתי - רצוי ללכת אליו לאחר מסיבת הקבוץ.

2) טקס מתאימי יחד את מסיבת החתונות ממסיבות קבוץ אחרות.

3) המסיבה תהיה הולמת אך צנועה.

1963

4.1

**** מצאן: נסתיים הארגון החדש של הדיר: לחיצת אצבע על כפתור חשמלי וזרם חלב קר ונקי החל זורם דרך הצנורות הנוצרות לנורך המיכלית הגדולה, שעמדה בחוף זהובילה את החלב העירה. ליד הכפתור בשאר עומד הרועה, בעל כאב הגב, כשהיוך רחב שפוף על פניו. לפני עיניו עובר רוח כל אותן שנים רבות של סחיבת כדים כבדים למקור, משם גררו אותם מחדש לטנדר, שלא פעם הוחזר לעת ערב עם הודעה על ניכוי מחצית המחיר, כי החלב נחמץ בגלל כדים לא נקיים או התחממות... הציבור העיקרי, שדחף לבצוע השקעות אלה היה חיפוש דרכים להקלת העבודה - הקשה בלאו הכי. עתה יוקל המאמץ בעבודה ונוכל לקוות, שהעובדים הותיקים יוכלו להמשיך בעבף עזר שנים רבות.

**** (מתוך מכתב מכנות גרעין "אלה" בנו"ל בקבוץ "מגן"):

... אנחנו נחות בין שורה לשורה בהוצאת תפ"א ומסביבנו משטחים רחבים של שדות... כך מספרת אחת לחברתה על תהלוכת לפידים שהתהיה בבית, על טופגניות, לביבות ומקהלה. מה אומר? חולמים על חצור!! היציאה הממושכת הזאת מהבית מגלה עד כמה חצור היא ביתנו, רק שלנו, המיוחד והיפה. פתאום, כאן, נעשינו פאטריטים כאלה לקבוץ, שאפשר לחשוב, שהיא באמת בית מושלם לגמרי.....

25.1

**** אנו בסימן קליטה! הקבוץ נתן את הסכמתו לקליטת 3 משפחות: מצ"ילה, ארגנטינה וארה"ב. לכולן ביחד 16 ילדים בגילים שונים... כל המשפחות המוצעות שייכות, מבחינת הגיל, לשכבה הותיקה.....

(מתוך "סקירון" המוסד החינוכי)

הפרדס שלנו:

היום, שבוע ימים אחרי שתחלנו לעבוד בחוליות קבועות--יכולים אנו להסתכל אחורנית ולסכם מה עדיף על מה. זה שנותן את דעתו על הגרף, שמופיע בלוח המוסד יראה את כמויות הפרי, שמצליחים החברה שלנו לעשות כל יום בשבוע. הגרף מראה, שכל יום מהימים של השבוע האחרון מגבירות החוליות את קצב העבודה וכתוצאה מכך מעלים את הנורמה. אין ספק: המתח שנוצר בעבודה, הרצון לעבוד ולהספיק, וההרגשה שהפרדס הוא שלנו--הם תוצאות השיטה של החוליות הקבועות. שיטה זאת מוכיחה יום יום את יתרונותיה, הן מבחינת ההרכב החברתי והן מבחינת הקיצוץ בזמן הסידורים לפני התחלת העבודה והחשוב: צוות מגובש, שלומד לעבוד ביחד למשך כל העונה בלי אפשרויות של פיצול. השבוע הושגו הישגים לא מבוטלים. יש לסמוך את היד ולברך עליהם באומרנו: עוד נגביר ונגביר הקצב!!

15.2

כל השבוע שחלף היה בסימן תג הכלולות (אורית-ציון; ניבה-עוזל). המטבח היה ככוורת: אופים, מכינים, מבשלים. יודעי דבר מאנשי הצבא השכנים קבעו כי 300 אי, בקושי, יוכלו להצטופף בחדר האוכל. וראה זה פלא!! 600 נכנסו לאולם ולא נודע שבאו אל קרבו-כמעט.

היתה אוירה טובה (לצרות הצפיפות) הודות למאמצים של המארגנים שהוכתרו בהצלחה... (היו) פזמונים לפי כל הטעמים והגילים וגם פיליטונים.... (רתל מ.)

22.2

**** ועוד על חג הכלולות: ו' הכלולות קיימה ישיבת סיכום לקראת חגים העתידיים לכא ומציעה להפריד בין קבלת הפניס לאורחים, שתערך באחד מימי השבוע- ומסיבה פנימית לחברי הקבוץ, שתערך בערב שבת. למסיבה הפנימית יוזמנו מספר קטן של בני המשפחה הקרובה וידידים קרובים....

בתכנית המסיבה רצוי ליחד ספורים, פזמונים וסקצ'ים על הזוגות המתחננים. אשר לטקס--פה על החברים להביע את דעתם. הדעות שהושמעו כבר שונות מקצה לקצה. יש חברים השוללים את הטקס מיסודו, אולם הרוב מבקש לכלול לפי שהוהג הפעם... (צבי ב) ומה אומר הדור הצעיר? "...ציפינו, שזה יהיה מאורע מיוחד במינו, שיחרוג משגרת המסיבות בקבוץ ושידגיש את שמחת הפרט בתוך הכלל. אוירה זו היתה קיימת, למשל, בחתונה של בת-עמי וחנן- ולכן היה נעים. אין ספק, שבבצוע שתי חתונות של בנים היה הדבר הרבה יותר מסובך. אין ספק, שנעשו הרבה מאמצים... אך זאת היתה מסיבה לכבוד חתונה כלומר, כולם דברו על החתונה אך לא היתה החתונה עצמה... לי נראה, שהישיבה מסכיב לשלחנות... לא היתה מוצלחת ביותר... אולי הצורה של "מזנון" טובה יותר... כאן הפך הקהל לגוף גדול הצופה ומצפה שיתנו לו... ואינו משתתף בצורה ישירה בשמחה (אותו הוא מחפש על הבמה)..."

1.3

**** מצב חמור בצאן: כתוצאה ממחלת הפה והטלפיים הותקף מספר רציני של כבשים ונאלצנו לשחוט 40 מהם. יש עוד כ-100 נגועות ועדיין לא ידוע מה יהיה גורלן... ביום ה' קבלו כל הנגועות זריקות והננו מקוים שהמצב ישתפר... (יעקב נ.)

8.3

**** מועדון המוסד: כשעה טובה התקיים טקס פתיחת המועדון....

15.3

**** בפרדס: ... נערכים נסיונות בשיתוף עם "רוית" להעברת קוי השקיה שלמים על ידי גרייה בטרקטור... מחוץ לכמה תקלות קטנות עבד הסידוד לשביעות רצוננו המוחלטת. אחרי ה"מזלג" ששמר את העובדים מעבודת הפוך של העמסת תיבות הפרי-הולך וקרוב היום בו עובדי הפרדס ישתחררו גם מחלק גדול של סחיבת צנורות.

ענף הכננות - טרם חיסול

חדר האוכל - לפני הרחבה
(לפני הוספת ה"עזרה")

במשק המוסד החינוכי -
העזים שלנו על הגבה!

חורתים "קבע" -
תור הכלולות הגיעו!

29.3

**** "תגובות ושאלות" בפורים בעת השחרית לילדים בלטו מספר רב של צלמים עם מצלמות מסוגים שונים. (וצלמים בגילים שונים) הייתי רוצה לשאול את הנוגעים בדבר: מנין צצו כל כך הרבה מצלמות? האם ועדת השיתוף נותנת את הדעת על כך? היו לנו החלטות בנידון....

8.4

**** בשיחה זו (ב-5.4) התרחש המאורע, שהוא ראשית שינוי מהותי של פני הקבוץ. קבלנו קבוצת בנים ראשונה לחברות בקבוץ (קב. חרמש).....

**** בבנות:... השוק מוצף בבנות ואנו נאלצים להוריד את הפרי- אך אין למי לשוקר. כידוע-סיכמנו לחסל את הענף במשקנו וחבל, שמזג האויר גורם לכך שגם שנת החיסול לא יכולה להסתיים בכבוד.

**** שומרת לילה חשמלית: ו' המשק הקציבה 2000 ל"י ל"שמרטף" בכדי להקל על השמירה.....

19.4

**** בשיחה: סוכם הדיון לקראת ועידת המפלגה והתקבלו ההחלטות: הקבוץ ממשיך לחמוך בקו האורתודוכסי וכל הצעות התיקון, מרחיקות הלכת, לא התקבלו.... השלחן, מכוסה דגל אדום, שווה חגיגות לחלוקת פנקסי החבר למפלגה. 23 חברים צעירים ו-4 מבוגרים הצטרפו למפלגה.

רמי (הלוי) נלהב לספורט. כאשר פנינה מספרת לו, שהיא הולכת להרצאה-הוא שואל: נגד מי?

3.5

**** על סכסוך קרקע עם אנשי גן יבנה:...אנו מנהלים משא ומתן עם המוסדות על תוספת קרקע החסרה להשלמת משכצת הקבע שלנו. מחנה הצבא לקח מאפנושטחי קרקע רציניים וישנם חששות שיפקיעו שטחים נוספים. מוסדות התכנון אשרו את הצורך בתוספת קרקע- אך מנהל מקרקעי ישראל סוחר את הבצוע מסיבות שונות. לפני כמה חדשים קבלנו חוזה חכירה על שטח של כ-390 דונם, שלא היה מוכר לאף אחד אך עובד על ידי שני תושבי גן יבנה ללא כל חוזה חכירה. משני התושבים- אחד: קיומו לא על החקלאות. והשני: קבל מהמוסדות קרקע לזכר ומכר אותו אחר כך לאנשים פרטיים.

עם קבלת החוזה הודענו לאנשים הנ"ל, שאנו צריכים לקבל את הקרקע אך מתוך יחסי שכנים אנו מוכנים לחכות עד הורדת היבול. לפני שבועיים הורידו את היבול ואנו הודענו להם שאנו עולים על השטח. הם טענו, שהשטח נלקח מהם שלא בצדק. הצענו להם שאנו נחכה שבועיים למען יוכלו לפנות למוסדות, אך בהתחייבות שגם הם לא יעבדו את השטח. ביום א' בבקרה הודיעו לנו טלפנית, שהם עולים לחרוש ושנעשה מה שאנו רוצים. כשחברינו הגיעו למקום מצאו אותם חורשים. לתביעתנו שיפטיקו--לא נענו. בראה, שהם הכינו למפרע קבוצה גדולה של אנשים לצורך קטטה, הזמינו עתונאים, את ראש המועצה, את מזכיר מועצת הפועלים, וכו'.

לנו לא היה ענין להגיע לקטטה ממשית- ואחרי כמה שעות של ויכוחים הצענו לראש המועצה המקומית, שהיות ובששי במאי צריך להיות דיון בענין הקרקעות במנהל התכנון- אנו מוכנים עד אז לא לעבד את השטח בתנאי... שגם הם לא יעלו על השטח. בזה סיכמנו-בינתיים... (אך) בלי מאבק רציני לא נוכל לקבל את הקרקע המגיעה לנו (יעקב ג)

ל"ג בעומר 1963 (מתוך החוברת של "דביר": "עם קבלת סמלי הבוגרים")

...הבירורים לסמלי בוגרים כבר מאחורינו. עדין זוכר את המתחות והמתח של אותה העת. את מעגל החולצות השומדיות, המחנך, המדריך והוא עצמו במרכז... הנה הוא עומד אל מול החברה מן הסירים זמן הפעוטון וחייב לבחון, לשקול ולהכריע. האמנם להכריע??

האם אנו בגיל זה חייבים להכריע על דרך חיים, שעדין איננה נהירה לנו? האם הכרעה

זו יכולה לחייב אותנו? הרי לעתים יש "חופץ" הקוסם אף לכן קבוצ, ועוד חיי צבא= שנתיים של אותו "חופץ"- לפנינו.
ומי יודע? אותן זריקות חיסון רעיוניות, שספג בשנות חינוכו--היוכלו לפיתויי הסביבה? לפעמים מביטים אחורה ועושים "חשבון נפש" של העבר, סיכום מעולה חברתית ותנועתית. מגייסים את ה"שכל הישר" תוך ניתוח מעמיק של עיקרי הדברים, מצרפים רסיסי רעיונות ומנסים לגבש לכלל השקפת עולם: טיולים, מחנות, מסיבות וערבי הווי. ומעל לכל:מילת הקסם:הקבוצה, חברי הקבוצה. ואז משתתף גם הלב בקביעת היחס ואמת המידה. זה שהחליט וקבע את עתידו בקבוצ חייב לדעת "מדוע"- עליו לדעת מה יעודו ואילו שטחים לחקן בחברה ובקבוצ.....

הוריה של סמדר מתכוננים לצאת שוב לאסיף תפ"א.
סמדר (בנימה ביקורתית):"מה? שוב אתם רצים לגי'וס הזה בגלל הארטיק?"

28.5

**** פרס.לעד במשק המוסד: בתצוגת עזים שהתקיימה בחוה לחינוך חקלאי ברמת גן- זכתה בפרס ראשון העז "קדמה" של משק המוסד.

7.6

**** גיוסים: אם דרושה עוד הוכחה לגבי כחו של קולקטיב--הרי המבצעים האחרונים של הגיוסים לאיסוף תפ"א ולעישוב כותנה הוכיחו זאת...ואכן, ברוח טובה, ללא התמרמרות נענו ויצאו מרבית החברים, בני המוסד והאולפן לגיוסים ובכח זה הצליחו לבצע את כל העבודות בלי להעזר בכלל ככחות מהחופץ...
**** בימים האחרונים הצלחנו להביא לנסיון קומביין לתפ"א.....

15.6

**** שיחה ערה התפתחה מטביב לתכניה להרחבת חדר האוכל....השאלות שהועלו: גג נע-כך או לא? האם להעביר את חדר האוכל לחלק החדש ובחלק הקיים להתקין את המועדון? כיצד להרחיב את הבמה?.....

22.6

**** "8 או 12 מטר?"(בעקבות השיחה האחרונה על הרחבת חדה"א)
8 או 12 מטר פתח? וכי זוהי השאלה? לא!!
...השאלה היא- איך מתנהגים בשיחת קבוצ גם אם הענין נוגע לך מאד?...התנהגות פרועהמרתיעה, דוחה; הופכת את השיחה לסיוט. רבים החברים, שלא ישנו אותו לילה.
...התנהגות נימוסית--הכרחית. היא היחידה המהנכת, המאפשרת לחברים לענין ולדון בו...אפשר להתוכח; ץצריך להתוכח. אפשר לתבוע דרכים נוספות (להבאת) אינפורמציה... ויכוח? בודאי!! חריף ככל שיהיה, אך הוגן ולעצם הענין.
רבים החברים, שלבם כבד עליהם מאד-מאד ורגליהם עמסו משקלות כבדים כשקמו למחרת השיחה...ועליהם להתגבר על מה שהיה "על מנת" לעבור לסדר היום-ולהמשיך. הנלמד לקח??
**** הגיעו הרדיו-פטיפונים וחולקו ל-10 איזורי מגורים.

**** מטפלות, זהירות!! אזניים לשמרטף השמרטף התחיל לפעול והבעיה העיקרית- יחס רציני למכשיר זה, העלול להבהיל מאד את הילדים.. אנא- אל תשתמשו במכשיר כדי לנהל שיחות פרטיות בין ילדים והורים, וכו'. המכשיר מיועד אך ורק לפיקוח על יעילות השמירה. (משה נ.)

**** "תגובות":אין ספק, שצורת דברי בשיחה האחרונה על הרחבת חדה"א לא היו במקומם ואם פגעתי, בעידנא דדיתחא, בממלאי תפקידים- הריני מבקש את סליחתם....

אם יש בקרבנו מספר חברים הרוצים להביע דעה... רצוי להמתין קמעה ולהכין היטב את התכנית טרם ניגשים לכניה. זה מספר שנים, שאנו אוכלים בחדר האוכל הקיים. לאור נסיונינו המשותף עד היום רצוי לסכם--האם התכנן של חדר האוכל שלנו מיצה את צרכינו בתכנונו כפי שעשה? האם צורתו תואמת את "בית הקבוץ"-- מקום המפגש המרכזי בארוחה, שיחה ומועד? או הנהו רק חדר אוכל פונקציונלי ביסודו- ותו לא? ...את אלה (התכניות) יש להביא בעזרת דגמים. בהשקעה של 100,000 ל"י מותר להוציא סכום כסף בכדי להבהיר לכן לנו על מה מדובר... בהשקעה כה גדולה- האם פסול לבקש חוות דעת של בעל מקצוע נוסף, שיביע את דעתו על התכנית המוצעת? (צבי ב)

1.7

**** הוחלט בשיחת הקבוץ על בנייה מידית של "אמן" המחודש.

5.7

**** ההכרעה שנפלה בשיחה האחרונה (על "אמן") הנה אחת ההכרעות הגדולות בהיקפו והרציניות ביותר מאז קיומנו כמשק. ההחלטה על השקעה של כחצי מליון לירות בבת אחת בענף אחד הנה החלטה כבדת אחריות. אם מצאנו בתוכנו כח להחלטה כזו- הרי זה מעיד על הרגשת יציבות ובטחון ביכולתנו....

הקמת הכנין תביא לשיפור התנאים ותוספת ייעול בעבודת המפעל... (י.נ.)

**** חיסולו של ענף: השבוע הוצאנו את המשלוח האחרון של 27 ראש מ"עגלים ב" בזה תם קיומו של ענף זה במשקנו.

**** במוסד: ...סימנו 6 שנמוסד בבית על לבטיו ועל בעיותיו. קשה עוד לומר שהדרך כבר סלולה ואנו מהלכים על קרקע מוצקה... השנה היתה לנו שנת פעילות: תרבותית, חברתית, תנועתית וספורטיבית. נראה לי, שעברנו את המידה והדבר נתן את אותותיו והשתקף בלימודים... מוכרחים למצא את האיזון בין הפעילויות... לבין משטר למודים תקין ויציב.

...תחום אחר חייב להשאר תחום בלעדי של חבר המחנכים: תכנית הלימודים והסדר בלמודים. בבעיות אלה אין דמוקרטיה... (אליהו)

19.7

**** הרחבת חדה"א: בשיחה הוחלט: את ה"עזרה" בונים בהתאם לתכנית ללא שינויים. למה היא תשמש? ענין זה, עם כל גוני ההצעות שהועלו-- יוחזר לוועדת הבנייה המורחבת שתגבש הצעותיה ותביא אותן להכרעה.

**** חידוש נוהג ונוהל בחדה"א

א) חברים מתבקשים להמנע משיבה על אדני החלונות ועל השלחנות....
 ב) ילדים, הורים ומטפלות!! עזרו לנו להנהיג שוב המתנת ילדים להוריהם מחוץ לחדה"א בעת הופעתם ההמונית בערב החפשי.
 ג) חברים-- הושיטו נא עזרתכם המעשית להשכנת השקט בחדה"א בזמן הארוחות....
 ד) השתדלו לקיים בירורים ושיחות מחוץ לחדה"א. (רחל ל.)

2.8

**** מינויים: ... הנושא הפעיל בשטח המשקי והחברתי נשאר, למעשה, מאותה שכבה ותיקה הנושאת בעול התפקידים כבר מעל ל-20 שנה.
 ... בינתים בגרו החברים... והופיעה העיפות והרצון קצת לנוח. פנה ושם מופיעות גם מגבלות בריאותיות. המציאות הזאת העמידה אותנו (ו' המיניים) בפני קשיים רבים וטרם פתרנו את כולם.
 נאלצנו לעתים לדחות נימוקים רציניים ביותר של מרכז ענף, בו עובד המוצע לתפקיד. באין ברירה התאכזרנו לחבר ולא קבלנו את נימוקו הרציניים.... (מונקה)

**** מכון לתערוכת: סוכם לתחום על חוזה התקשרות עם מכון התערוכת שיוקם בדרום.

9.8

**** לקראת הפסקת עבודת השכירים בחקלאות: כהתאם למגמה, שקבענו לעצמנו-

הפסקנו לפני זמן מה את עבודתו של הטקטוריסט, שעבד אצלנו באופן רצוף קרוב ל-5 שנים. השבוע הפסקנו את עבודתו של העובד בבנות אשר עבד אצלנו קרוב לשנתיים. נשאר עוד שני עובדים בשלחין אשר, אני מקוה, נוכל לשחררם עד סוף השנה....

**** בניית חדה"א: בו' הבנייה הוחלט שעושים גג נע עם תקרה....

16.8

**** (הקטעים הבאים מתיחסים למקרה זה: בני "דביר" באו- ללא אישור-לצפות בסרט בחדר האוכל. נתבקשו לעזוב את המקום וסרבו. כתוצאה מכך בוטלה הקרנת הסרט- בהסכמתם של קהל המבוגרים)

"האמת שלנו"

זה כמה ימים, שהקבוץ עומד על רגליו בעקבות סירובו של גדוד "דביר" לעזוב את חדר האוכל לפני הקרנת הסרט. הקבוץ רעש וחבורות, חבורות נהלו ויכוחים: מי בעד, מי נגד.

הבנו, שמחובתנו להבהיר את העניין וגישתנו-אנו.

שמענו חברים רבים הסוברים, ש"מרד הבן" של הדור הצעיר מתבטא רק בשטח זה של הבידור "לאן הערב?". נוכל לומר בבטחון מלא, שלא הסרט היתה שאיפתנו העיקרית- אולם הוא היה ביטוי למאבק ארוך בשטחים אחרים:

(א) הסדר היחסים בין שתי המסגרות: מוסד וקבוץ; הבהרת השתתפותו של המוסד באירועים חברתיים של הקבוץ הן מבחינה פסיכית והן מבחינה אקטיבית; הגדרת סמכויות וזכות ההחלטה בין מוסדות הקבוץ והמוסד.

(ב) היחס של חברי קבוץ אל חניכי המוסד. עקב יחס בלתי חברי מתקבלת אצלנו תחושה של חוסר הרגשת בית, שמתבטא בתשובות-ללא-הסבר- וללא-נימוק, שאין עליהן עוררין; ביחס של איפה ואיפה מצד חברי הקבוץ לבני המוסד; תגובה שונה ולא הוגנת כלפי חניך המוסד וזלזול בדעותינו והשגותינו.

עתה נשאלת השאלה: מדוע, בכל זאת, היתה התפרצות בעת הקרנת הסרט? ההליכה לסרט היתה תוצאה של אי הבנה, שנבעה מחוסר הגדרת סמכויות. לא ראינו את ההתפרצות כדרך להשגת בירור. כמו כן, לא היתה ההתפרצות הזאת מתוכננת מראש. השארותנו באולם היתה תוצאה של הכרזה פומבית שנשאה אופי פוגע(יתכן, שלא במתכוון) ושעוררה את התנגדותנו.

אותה הכרזה צבטה בלבו של כל אחד מאתנו, והזכירה לנו את היחס שגרם לנו, לא פעם, לחוסר הרגשת בית. באותו רגע עברה בשורות האחוריות של חדר האוכל החלטה, ש"הפעם לא נשתוק!", "הפעם, כולנו יחד!!!"

...אנחנו מצטערים, שתקרית זו גרמה לחעקרת האוירה... ולדחיית הסרט... לאור כל זאת אנו פונים לקבוץ בבקשה לערוך בירור מקיף על הבעיות שהעלינו ומצטרפים לתקוה, שנגיע יחדו להסדר הענינים ושיפור היחסים. (גדוד"דביר")

ותגובת המזכירה: "האמת של כולנו"

.... לא מובן למה חברי "דביר" לא השתמשו בדרכי הקבוץ המקובלים לבירור טענותיהם טרם הגיעו לאותה הרגשה, שאין נענים לתביעתם לבירור והסדר.

התקרית מצערת את כולנו-...בנקודה זו של שלילת התקרית כולנו מאוחדים.

אין כל מניעה להעלות בעיות קונקרטיות לדיון במסגרת הקבוץ ולמציאת הסדרים ההולמים את דרכי שתי המסגרות, תוך הבנה הדדית...אין ספק, שתוך ליכון משותף נמצא דרכים לפתרון! וכאן הערה:

המסקנות הן, בדרך כלל, חוצאה של בירור ושל הדעות השונות שבוטאו בו. אך כרגע, שישנו סיכום--הרי הוא מחייב גם את בעלי הדעה המנוגדת. זאת אכן פינה בחיי התנועה ובחיי הקבוץ. (שולמית)

(אמנם התקיימו דיונים בשתי שיחות קבוץ ומובאים כאן קטעים מהמעט שנרשם בספר הפרוטוקולים)

5.10 (מפרוטוקולי שיחת הקבוץ):

גדעון (ארז): ...יחסינו בעבודה טובים אך יש מקרים שמתיחסים אלינו לא כמבוגרים... (יש) יחס שלילי, בלתי אוהד, במטבח, בחדה"א. יש הרגשה, שחסרה לנו במה לביטוי בקבוץ....

אלי נדיב:...התקרית לא גלתה יחס בוגר מצד בני המוסד, כי המרד בא דוקא בעניני סרט- ומדוע לא בעניני עבודה שכירה?

שמואל (ארז) : אני מצדד בפעולה תרבותית נפרדת של הקבוץ והמוסד....

לאה ש: ...יש הכרח במשמעת כחיי קבוץ... מהותה של מרידה תלויה בהכנה ומטרתה ולא במידת הליכוד וכושר הבצוע.....

אריה (שבולים): (יש) יחס חשדני אל בני המוסד....

אריה ג: (יש) צורך בדפוסים ארגוניים ויש לקיימם גם במקרים גבוליים--אפילו אם אין הגיון בהם.

יורם (שבולים): העיקר הוא ביחס היומיומי הלא טוב אלינו....

ז'קו ירון: יש לי בקורת על צורת השתתפותם בהרצאות ובפעולות תרבות.

נחמן (ארז): יש יחס פוגע לבני המוסד מצד החברים....

יזהר (שבולים): חשוב היחס הרגשי לקבוץ והאהבה אליו. לא רק האידיאולוגיה קובעת. קובעת העובדה, שקמים בנים ואומרים, שאין להם הרגשת בית....

צבי ב.א: האשמה בנו, שלא קימנו את השיחה הזאת עוד לפני שנה. היתה טעות בארגון החגים ובהשתתפות המוסד... (יש) חוסר בקורת עצמית אצל הבנים. יש מה שנקרא "דרך ארץ"

מירה (שבולים): זה מוסד מקומי וההתענינות ההדדית בין מוסד לקבוץ צריכה להיות יותר גדולה. לא מספיק, שפעם בשנה ימסור מרכז המשק על הנעשה במשק....

אפרים ה: אנחנו רוצים, שבנינו יהיו מהפכניים לפי התכתוב שלנו... לא מוכן למה צריכה להיות נהייה אחרי הקבוץ כשהחיים העצמאיים של הנעורים יכולים לתת יותר...

ישראל א: האם מנהלים הבנים ויכוחים במשפחה עם ההורים על בעיות הקבוץ ובעיות העולם? אין מקום להרגשת קפוח, בוראי לא אצל בנינו ובני "ארז"....

ואח"כ בעל התל: 25.10: השיחה המשותפת עם "דביר" - חשיבותה וערכה כעצם עובדת השיחה, בראש וראשונה. האפשרות לשמוע ביכורי דברים ולו גם בלתי מהוקצעים - אך דברים המחייבים מענה והתיחסות. ברכה רבה צפונה בה. ואכן, מגוון הדעות שהושמע היה רחב למדי... אך נראה לנו, בכל זאת, שהובררו כמה וכמה נקודות למרות, שלא התקבל כל סיכום רשמי בדמות החלטות, וכו' (לובקה)

9.8

***** (מתוך "במפעל") באמפת העובדים בנושא "האופי החברתי של העבודה": זה נושא שמקפל בתוכו סעיפים רבים, שונים ואף משונים לגבי תעשייה, שצריכה להתמודד עם מפעלים דומים בעלי אופי קפיטליסטי. מטרה אחת להם, מטרה המקדשת את כל האמצעים: כיבוש השווקים - ויהי מה. הפועל הוא כלי לרשות המכונה.

לא כן בתעשייה הקבוצית. זה היה הציר, שסביבו סובבו כל המדברים באספה: כיצד להיות אדם תושב, חי ומרגיש במשך 8 שעות עבודה; על הזדהות עם המפעל; על הרגשת שותפות ואחריות הדדית בין כל העובדים למרות אופי העבודות השונות בכל מחלקה ושוני ב"דרגה" המקצועית; על מניעת השעמום בעבודות השכלוניות; על התקדמות מקצועית-למרות שלא כל עובד יכול מבחינת אופיו של המפעל) להגיע לעבודה מקצועית; ערבות לנעשה במפעל ומסידת מידע.

בעיות אלה מקבלות אור מיוחד לנוכח הצטרפותם הקרובה של בנינו. על פני השטח צפה שאלת התבירה העובדה (ותיקה וצעירה כאחת) עם בעיותיה המיוחדות. בהקשר לזה

הושמעה הצעה לעבודה בצוותות: אם יתנו לצוות משימה מסוימת - הן תעמודנה בזה... (יהודה א.)

26.8

**** יריית אכן כפינה ל"אמן" המורחב.

30.8

**** אדמות תל נוף: קבלנו השבוע לידינו את עיבוד האדמות בין המסלולים-
סה"כ שטח של כ- 800-600 דונם.**** במוסד: השנה יהיו 6 כיתות (כ- 130 תלמידים). זוהי שנת שיא למוסדינו
מכחינה זו... מספר העובדים במוסד כ-25... מכין 18 המורים (מחציתם- חלקיים) יש
חמשה שכירים. (גוש)

כל הכבוד!
אילה, בת 5½, שואלת: "אתם יודעים מי קנה את כל האדמות
בארץ ישראל?"
--הקרן הקימת!!
אך אילה מכריזה בכטחון: "לא הקק"ל!! צביקה שלי קנה את הכל!!!"

6.9

**** ישיבת הועד הפועל בחצור: צא וראה איך העזרה של חדה"א הבלתי גמורה,
עמערמות חול וחצץ לפתע הופכת לאולם נאה ומקושט: מקום ישיבתה הראשונה של הועה"פ
בה השתתף גם הקבוץ וגם המוסד.
... איך מועדון ריק במוסד קבל צורת אולם ישיבות די נאה. צא וראה איך לפתע
כל בעלי הגב והמקצועות החפשיים נהיו המבוקשים ביותר להשכנת סדר בחצר...
זמן רב חששנו בפני אירוע זה- כי תנאינו בלתי נוחים עדיין... אך לאחר שעשינו-
מרגישים אנו שהיה טוב... (שולמית)

(מתוך סקירון המוסד החינוכי 1963)

תיק מס. 80471

(פרשיות נעלמות, שהוסר מהן הלוט בימים האחרונים)
כאשר פתח המלך זאב את החקירה היה זה בעקבות הפשע המיסחורי שהתרחש כאשר...
הנחש, יקר הערך השמור תמיד בקופת פלדה מעל למיטתו של זאב, נעלם ערב בהיר
אחד. החקירות שנפתחו וחחיפושים הנרחבים העלו חרס.
המפקח, שהוא גם טכנאי, (בינתיים- מרוב קריאות לתשומת לב התושבים מעל גלי
האתר-התקלקל מקלטם של תושבי "ארז"), נוסף לנטיותיו הזואולוגיות והבלשיות
נרתם למשימה והחל בפירוק המקלט. וכאן, להפתעתו הרבה- מצא הוא את מיודעיו הנחש
לובץ ברוב הנאה ונם את שנתו הערבה.
הפרשנים מפרשים את התקרית המוזרה בלהיטותו ונטיותיו של הנחש למוזיקה
קלאסית.

18.9

דו"ח

**** מתוך המזכירה בראש השנה: תשכ"ג הצטיינה ביציבותה החברתית, בחוסר
סערות מרגשות, המקעקעות את חיינו... העבודה השכירה נמצאת בירידה ואנו רואים
את ראשית חיסולה...
(יש) רצון עז של הקבוץ להתיצב בפני הבעיות של קליטת הבנים וכל הצעירים
בקבוצנו. אני מאמין, שקבוץ "טוב" קולט טוב את צעיריו. תביעות עקרוניות-בונות;
הכנה אנושית- פותחת לבבות.
הקבוץ הותיק מתבגר והולך. סימנים ראשונים מעידים פה ושם על עובדת חיים זו...
החברים הותיקים הם בקושי בני 45-48. אין כל סיבה שהזיקנה תקפוץ עליהם... עליהם
למצוא דרכים חדשות לביטוי עצמי ולתרומה לחברה. הרבה תלוי באדם עצמו, והיתר-בחברה.
אחריות מיוחדת מוטלת על בעלי התפקידים והחברים העובדים במקומות, שמגעם עם
חברים רב ביותר... סגנון הדיבור, האדיבות והענייניות אינם גיבונים חיצוניים
גרידא... הייתי רוצה, שדורות הצעירים המצטרפים אלינו ימצאונו רחבי לב להבין
את לבטיהם וחששותיהם, אך תובעניים גדולים באשר לערכי יסוד..

ובניהם: שויון ערך העבודה, מסירות ופעילות חברתית, בצד יצירת חיים אישיים מספקים...
 חשכ"ג עמדה בסימן כלולות. מסיבות רבות התקיימו. נסיונות רבים כיצד לחוג את
 יצירתה של משפחה חדשה בקבוץ. טרם סיכמנו את הנסיונות הרבים ומהי הצורה ההולמת
 ביותר אותנו...אם בצעירים עסקנו- נזכיר כאן את הפעולה הפוליטית באשדוד
 שרובה היתה מוטלת על אנשי הח"ץ ובני המוסד המדריכים בקן... (שולמית)

**** ובמשק: אנו מתחילים את השנה החדשה כשרשימת חברינו עתה מונה 200, אחרי
 שנים של קפאון ואי יכולת לפרוץ את "מחסום ה-180"... ונקודת האור הגדולה: קליטת
 ראשוני הכנים בענפי המשק והשירותים.

הפרדס הגיע השנה לשיא ביבוליו ובמחירים הגבהים... חוסלה לגמרי עבודת הפרך
 בהעמסת תיבות הפרי. ההישגים האלה הם תוצאה של גורם אחד: המאמץ היומיומי והנשיאה
 בעול של הצוות כולו... (יעקב נ.)

2.10

**** בהלבשה: גם אנו מתכוונים השנה לעבור לשיטת "קבוצות הבגדים" בהלבשת
 הבחורים. שיטת חלוקת הבגדים לפי בחירה מתוך "קבוצות הבגדים" במחסן באה
 להתגבר על מגבלותיהן של שיטות קודמות, כגון, חלוקה "לפי הצורך" או חלוקה לפי
 "נורמות". השיטה מאפשרת לחבר לשטף את עצמו בבחירת הבגד הנחוץ והרצוי לו ביותר,
 בהתחשב עם טעמו. ובמסגרת תקציבית מסויימת. שיטה זו באה לסייע למחסנית בתפקידה,
 בעיקר בקבוץ הגדול המגוון כשכבות גיל שונות... (יהודית ל.)

אלון (אלברטו), בן ה-5 אינו אוכל כלל מרגרינה. החמאה, שהוגשה
 לילדים בימי ההבראה נחקלה על ידו בהחלהבות והוא העיר בנחת:
 "המרגרינה הזאת היא בדיוק כמו בצ'ילה!!"

17.10

**** (מתוך "במפעל"): עקב ערעור על כוונתנו להכניס לעבודה ביציקה נערי ל"ב
 תחליט המזכירות אם לדחות את הכצוע בכלל או לאפשר לנערים לעבוד בינתים להמשיך
 בבירור. סוכם להכניס בת אחת להכשרה בחדר הכלים- לאחר שתעבור בדיקה
 פסיכוטכנית.

25.10

**** ... בבקר באה ברכה לעבודה כרגיל ונכנסה ישר לונציה. הילדים יושבים
 מבוהלים במיטות, המיטות עומדות בתוך 10 סמ. מים; הבגדים שהוכנו לבקר- מתחם
 למיטות- צפים במים. כשהילדים ראו את המטפלת אמרו ברגשי אשמה: "לא אנחנו עשינו
 זאת..." (פרומה)

1.11

**** כ-180 חברים וילדים קטנים פלשו השבוע לשדות הכותנה האחרונים על מנת
 ללקט ביד את כותנת פאות השדה ולאפשר עבודת הקטפת.

8.11

**** מקלט: התחילו בבניית מקלט על יד כיתות בית הספר.....

22.11

**** גרעין "אלה"..... אחרי שבועות רבים של צפיה לסיום התקופה ב"מגן"-
 התכנסנו כאן היום כשכולנו רצון להשתלב מהר בחיי הקבוץ... עתה מונה הגרעין
 44 חבר ומתוכם- הולכים II לאימון מתקדם....

**** הח"ץ והכלולות: כן רב, לא רב; כן אורחים, לא אורחיתו!! מה זה חשוב?
 העיקר- להתחנך!

הפעם הקדמנו את הקבוץ כדי להכשיר את עצמנו להתבטאות, למען שנוכל להביע
 דעות בשיחת הקבוץ, כי הרי מדובר בנו.....
 הדעות היו שונות ומשובות (כרגיל). היתה גם הצעה של נישואין על ידי שני

טכס הנחנת אבן הפינה
לבנין "אמן" המורחב

"אמן" לפני הרחבה

שכלולים כפרדס: חסל העמסה תיבות כידים!

ביום הילד: "איך זה פועל?"

עדים, והחתן צריך להגיד: הרי את אשתי"- מבלי ללכת לרב. (כמובן, שהח"ץ של חצור צריך להיות החלוץ). צורת נישואין זו של מספר זוגות צריכה להביא לידי שינוי החוק הדתי. כמובן, שאף אחד התנגד (ובמיוחד - לא אלה שכבר עברו את הניתוח) אבל מי יתחיל??

רינה, בת ה-9, ראתה על לוח המודעות פתקה ובה, בין סעיפי שיחת הקבוץ: "אישור נסיעות לחו"ל". היא מאיצה ביפה: "לכי להרשם. יש פתק לנסיעות לחו"ל... ואל תשכחי לרשום את כולנו - כי אני רוצה לראות את סבתא....."

29.11

**** "גבעת חביבה בבית": אנו מארגנים גם השנה 3 ימי עיון... בימים הנ"ל יעבדו החברים (שישתתפו בהרצאות) רק 6 שעות ויקבלו שעתיים על חשבון "תרבות". ההרצאות יתחילו בשעה שתיים וימשיכו גם בערב.....

6.12

**** חלקת "קלן": עברה לרשותנו (הערה: החלקה שליד הכניסה לבית הקברות) חלקה זו, אותה עבדנו כמה וכמה שנים, עברה לרשותנו רשמית. בשעתו נאבקנו על זכות המשך העבוד. בעל הקרקע, או יותר נכון - יורשיו - דרש מחיר ספסרי ובסופו של דבר בוצע חילוף קרקעות באמצעות הקק"ל. בעל הקרקע קבל חלקה אחרת בגן יבנה והשטח צורף רשמית למשכצת הקרקע שלנו.....

27.12

**** המקלט: ביום ד', אחרי הכנות מדוקדקות, התרכז צוות של 30 פועלים וביום עבודה ארוך בצע את יציאת המקלט... יצקנו מבנה, הנוסך בנו יתר בטחון, ונקוה שלא נצטרך להשתמש בו.

**** (מתוך דו"ח מרכז ו' חברים):... יש צורך להתחיל כבר עכשו, בעודנו בשלב גבה של פיתוח והרחבת המשק, לחפש מטרות אחרות נוסף להתרחבות והגדלת ההכנסות (וכבודם במקומם מובח). את המטרות האלה יש לחפש בשני כוונים: 1) להגיע למצב בו נוכל להכריז על נכונותנו להפריש חברים צעירים להקמת קבוץ חדש.

2) "סוציאליזציה של הפיתוח": ז.א., התאמת אמצעי הייצור לצרכיו האנושיים של העובד. (תהליך, שאינו בעדר היזם, למשל, בבית היציקה: ההצעה להכניס תנורי חשמל; או במטבח והקומנה המתוכננות)... וכמגמה: להגיע בזמן הנראה לעין... להישג חברתי והתרבותי של קיצור יום העבודה ושבוץ העבודה.....

... הייתי רוצה ליחד את הדיבור לבעיה נוספת: התעצמות יצר היזמה הפרטית - במיוחד כסידור הדירות החדשות... כל זמן, שהדברים נעשים במידה - אין מי שיערער על תופעה טבעית זו. הבעיה התעוררה, כשהופיעו מקרים בהם נראה כאילו מידה זו לא נשמרה... כשההבדל בין המקובל והפגיעה בשיתוף הוא כחוט השערה... (שמואל ב.).

**** בבית התינוקות:... הבית שוב הומה מתושבים חדשים. בנינו, שהפכו להורים הביאו אתם רוח צעירה ורעננה. לא רק אמהות ותינוקותיהם ממלאות את הבית - גם האבות לא נעדרים ולא מוותרים על חלקם בטיפול... העובדה הזאת מחזירה את בית התינוקות להווי של שנות הבראשית עת נולדו הילדים הראשונים שלנו והאבות טרם היו עסוקים בטיפול בילד הגדול....

הבית מרכז בתוכו קשת רחבה ביותר של גילים ושכבות של אוכלוסיית הקבוץ... וכך נוצר ונסגר מעגל שמאחד את כולם ועושה את כולם שווים בחויה של הולדת הילד והיות הורים, הורים צעירים בבית התינוקות..... (יעל)

3.1

**** ב"אמן: צעד רציני שנעשה השנה הוא הכנסת בני מוסד לעבודה בייצור השוטף של המפעל. ואכן הוכתר הנסיון בהצלחה. הם הפכו לגורם רציני בעבודת המפעל והנערים והנערות מוכנים ברצון לעבוד שם. ועל ההספקים הגבוהים שלהם בייצור אין צורך לדבר. (יעקב ג.)

10.1

**** תגובה לדברי שמואל ב:... האין זה לעג לרש? האם בהעמדת מטרת כאלה-לאור המצב הקיים בקבוץ היום- אין משום טחינת מים והרפיית ידיים? היה יותר נכון לו היה שמואל מעמיד לעצמו מטרת קרובות יותר, אשר צריך לעמול לא מעט להשיגן, למשל:

(1) אנו רק בראשית הדרך המובילה לחיסול העבודה השכירה אצלנו....
 (2) הננו צועדים רק את צעדינו הראשונים בקליטת הדור השני.
 (3) בעיית שילוב הדורות- עוד טרם התנסינו בה....

כל הצבת מטרת שהן מעבר לפרספקטיבה- כל כמה שהן תצללנה כמהפכניות- אינן משמשות את המטרה ורק מעוררות רוגז אצל המאמינים- וחיוך אצל הציניקנים. היות ואני רוצה לשייך את עצמי לראשונים- מצאתי את עצמי בין המגיבים (אריה ג.)

גדי (בן 4½ מכריז: "הפעם מלפנתי את אורנה בלהתלבש"
 ולשאלתה של תלמה: "מה זה 'מלפנתי'?"
 משיב הוא: "הספקתי להתלבש מלפני אורנה"

17.1

**** ברצוני לדעת מה הסיבה להופעת חברים, ובעיקר ילדי מוסד, בנעלי בית בחדר האוכל; ואפילו בערב הקונצרט?
 האם נעלי בית מוסיפות הרגשת בית, יופי, אופי, או אופנה חדשה? או אולי נתאים לנעלי הבית פיז'מות וחלוקים?... (טובה ב.)

31.1

**** בית היציקה: קצב עזיבת השכירים את בית היציקה היה יותר מהר מאשר מתוכנן וקיים מחסור ביוצקים. בית היציקה מהווה את צוואר הבקבוק של הייצור ונוצר מצב... שבעוד כחות עבודה ליתר העיבודים הנם בנמצא- איננו יכולים להפעילם במלואם.

**** הנני מרגישה את הצורך לשתף אתכם בהתרגשותי לנוכח החמימות והדאגה, שאפפוני בשובי עם תינוקי הביתה. אינני יכולה להמנע מהשוות את חרדת האמהות שהיו עמי בבית היולדות- לקראת שובם הביתה (אף האמידות והמסודרות שביניהן). ובחזרי- לתינוק מצפה בית חם, טיפול מסור ואוהב. מכל צד- איחולים חמים, תשורות קטנות וגדולות; לכל צרכי דואגים ונותר לי רק לקוות ולבקש.... (אלישבע)

6.2

**** עניני קרקעות: השבוע התקיימה, סוף סוף, ישיבה של הועדה העליונה לעניני קרקעות במדינה ועל סדר יומה הועלתה גם הבעיה שלנו. אנשי המושבים העלו את בעיית המושב עזריקם ותבעו לא להוסיף קרקע לחצור עד אשר תפתר בעיית עזריקם.... אחרי דיון ממושך סוכם: להוסיף למשבצת הקרקע שלנו 300 דונם הנמצאים בידי גן יבנה. יחד עם זה הוחלט, ש-400 דונם אדמות זמניות הנמצאות בידינו זה 15 שנה- יוצאו מידינו... לא נוכל להשלים עם החלק השני של ההחלטה ונצטרך בישיבם ועדת המשק לסכם על דרך תגובתנו.... (י.נ.)

**** ילדי גן רחל ב. כותבים להורים: "הורים שלנו, שלום!"
 אולי אתם חושבים, שאצלנו בגן לא מרביצים מכות? אז זה לא נכון! קורה, שילד כועס על מישהו או על משהו ויש לו חשק להרביץ. אז הוא נגש אל אחד הילדים ומרביץ לו.... לכן החלטנו, שאפשר להגיד "סליחה", פשוט, סליחה. המלה הזאת עוזרת לנו מאד....

האם אתם יודעים מה זאת המלה "לוותר" כשבילנו? זאת מלה העוזרת לנו הילדים. הדבר: "מי ישב על יד רחל" זה היה נורא! רבנו, הרבצנו, דחפנו ואפילו, לפעמים, לא יכולנו לספר בכלל. והנה עבר זמן ולאט, לאט החלטנו ללמוד מה זה "לוותר".... אתמול קרה מקרה מצחיק: בגלל הויתור הזה נשארנו על יד רחל שני כסאות ריקים וכולם צחקו.... כי כולם וויתרו. ואז התישבו שם ילדים שתמיד מוותרים.... שלום לכם, מהילדים.

13.3

**** פרדס חדש: התחלנו ברישות השטח שמעבר לואדי בו ינטע הפרדס החדש, הבא להחליף את הפרדסים הוותיקים המיועדים לעקירה. השנה ניטע 100 דונם. (הערה: מדובר על פרדס "אלה").

פסח תשכ"ד

**** החלה הנטיעה (של פרדס "אלה")

ושוב- אלון, אשר נקלט מזמן ושכח את חבלי ההסתגלות זה מכבר. נשאל על ידי הילדים: מה זה "צ'ילה"? והוא משיב: "צ'ילה זה קבוץ איפה שכולם מדברים ספרדית."

"אני רוצה כבר להיות חבר", אומר עידו (בן 5), "כי החברים תמיד צודקים".....!

3.4

**** "דביר": "שבליים" יחד עם "ארז" הקימו את גרעין "דביר", העוזב את תחום המוסד ועוזב עוד שלב בסולם ההגשמה התנועתית. נועדו לחברי הגרעין מבחנים קשים ורציניים: עד היציאה לצבא- הסתגלות ליום עבודה של 8 שעות, תוך גיבוש חיים חברתיים ותרבותיים מלאים ויוצרים במסגרת הגרעין. ובצבא- שמירה על דמותו האנושית של חבר תנועה גם בלי המסגרת התנועתית, תוך מילוי של שירות לאומי (דודל)

10.4

**** כניסתם של חברי "דביר" לסידור העבודה צריכה לשחרר את המשק מהצרה הישנה של העסקת עובדים שכירים בצורות שונות. בפני הגרעין תעמוד המשימה של בצוע כל אותן עבודות, אשר בשנים האחרונות נאלצנו לעשותן על ידי שכירים: השקיה, הובלת הציר וקש.... ולא יפקד מקומם גם ב"אמן" ביציקה ובחדר הכלים.... הבעיה העיקרית היא שיבוצן של הבנות בעבודה. (ואין זו בעיה רק של הבנות הצעירות אלא גם של החברות הוותיקות). יש אפשרויות מצומצמות בחקלאות ובתעשייה; אך אין לראות את זה כגזירה מהשמים. אילו היתה קמה בקרב הבנות, ובעיקר הצעירות, התעוררות ותביעה לכיבוש עבודה בשטחים נוספים- אין ספק, שהיו מצליחות להרחיב את המסגרת הצרה של אפשרויות עבודה.... (כלב)

**** איזור תרבות: סוכמה ההצעה להקמת ועדה מיוחדת, אשר תטפל בכל השאלות הכרוכות בבעית איזור התרבות.....

29.5

**** 10 שנים להשלמה הצרפתית: חברינו, חברי ההשלמה, מוגגים כעת אתנו את העשור הראשון לחברותם בקבוץ, ואכן, רב הוא הסיפוק בראותנו אותם ערים ופעילים במרבית שטחי חיינו: בענפים ובמפעל, בהינוך ובכלכלה, בחברה ובתרבות. משקלת בקבוץ ניכר ללא כל יחס למספרם; ללא כל ספק-הווי את אותה ההשלמה ה"איכותית" שלה היו עינינו נשואות. והרי לא נבוא להאשים על שאינם רבים יותר. עצם הצטרפותנו על כך געידה על הערכתנו לאשר השתורשו, חושלו ונצרפו בצוק העתידותיתנו המשותף-קבוץ הצור. תקווה, שדוקא לאור ההשתלבות המלאה, ללא חציצות, ברקמה החברתית שלנו תשמור ההשלמה גם מקצת על ייחודה ויימצא בה הכח והליכוד ל...מסיבת 20 שנה להשלמת "החושלים"..... (רוחמה)

5.6

**** אושרה במזכירות העסקת חרט שכיר ל-3 חדשים, אשר במסגרת עבודתו ישלב כמה שעות הוראה מקצועית לבני המוסד העובדים ב"אמן".

**** ... במסגרת המאמצים להמנע מהעסקת עובדים שכירים סכמנו לבצע את הגז בכחות עצמנו. בפגישת העובדים האחרונה של עובדי הפלחה קבלו על עצמם את מבצע הגז... במשך השבוע יבצעו בפלחה רק את העבודות ההכרחיות ביותר....

19.6

**** שותפות טובה: ... צורת השותפות הנהוגה ב"רוית" הנה יחידה בארץ. בה חברו יחדיו 3 קבוצים מ-3 זרמים קבוציים. העבודה מתנהלת בסדר והחיכוחים, במידה ישנם, נפתרים בישיבות משותפות ללא זעזועים וסערות. נזכור, שטרם הקמתה של "רוית" היתה ההתחרות בין 3 המפעלים חריפה ביותר. (אברהם קרני)

"מושגים שלנו"

על הטנדר, בנוסעו ללוות את פנינה לאניה בחיפה (לפני הנסיעה לחו"ל) שואל רמי (בן ה-8) בדאגה: "באניה תוכלי לנסוע כל הזמן בקבינה?"

24.7

**** יום הילד: כקסומים התהלכנו אותו יום באולם הצעצועים על שפעתו וצבעיו העליזים - כולל הצעצוע, שכבש לב כל הזאטוטים: המחפר. היו תערוכות עבודות הילדים חידון התצלומים וכל אלה השרו כבר בתחילתו של יום את ההרגשה החגיגית, שהלכה וגברה עם פתיחת הלונה פארק על דוכניו, אפתעותיו, תיאטרון בובות וקולנוע. ולבסוף - ערב חינוכי, רב הברק וההברקות בהצגות הדחליל, שיחה בבית הפעוטות וגולת הכותרת: "היפפיה הנרדמת", שעוררה כל כך הרבה כשרונות, מהם ידועים ומהם-גנוזים... צעצועים - תמצא אולי יותר משוכללים, יותר מבריקים בבתי כל-בו גדולים. לונה פארקים - בודאי ישנם גדולים מזה שבחצור, ואף הצגות תתכנה יותר משוכללות ומהוקצעות. אך הילד והמבוגר הולכים לאיבוד בעל הנ"ל... רק בקבוץ, כמה שזה לא ישמע כיהרה, הנך מגיע לתחושת החברה האורגנית הנהנית מעצם העשיה לא פחות מתוצריה, המעניקה חיות לקטנים בהיותה אפופה חויה גדולה קבוצית.

17.7

**** (מתוך חוברת "יום הילד"): "השמיכה האפורה"

השמיכה האפורה מסמלת בשבילי תקופה--יחד עם עוד כמה דברים אפורים. בעומדי כל שבוע עם השמיכה האפורה ביד בכדי לצפותה בציפה נקיה- אני תמהה: הכיצד? הכונה לרמת החיים הירודה בבתי הילדים לעומת העליה ברמת החיים אצל החברים... היה פעם צנע. קבלנו את זה- ואת הטוב נתנו לילדינו. היה- וחלף... כעת יש "פרוספריטי" גם אצלנו ולאחר שנים של חיים בצמצום- הגענו "אל הנחלה". השאלה נשאלת: "כיצד קרה, שקפחנו את ילדינו?" למה יש פער כה גדול בין ילדינו וחברינו?

בשטח הפעוטונים אי אפשר לא להתרשם מהשממה והנוף המוזנח... הסביבה לא מטופחת ואין רמז של חן. והרי ילדינו מתחנכים לחבב את הטבע ואת היפה בחייהם. מדוע בסביבה, בה מבליים את רוב זמנם- הכל כה אפור וזועק בכיעור? היכנסו פנימה לבתים!! אצל הילדים לא קימת שיטת הותק לשיכון. לכן, עד עתה התגוררו בצריף רעוע, שנקרא "הגן הירוק"- ירושה מילדי "חרמש", עם קירות סדוקים תקרות הנופלות בימי גשם, חתולים הרובצים בעלית הגג והחום המחניק.... ילדינו לא מרגישים מקופחים וביסוד לא חסר להם מהדברים היסודיים בחיים... פה ניצבת השאלה אסחטית של סביבה יותר נאותה... אבל באספקט התקציבי הננו מפגרים... נחזור לשמיכה האפורה: אצל החברים זו משמשת "שמאטע" נוספת לפיקניקים ואילו הילדים עדין מתכסים בהן. האם אי אפשר לספק שמיכות רכות, צבעוניות. ושלמות? (פנינה)

28.8 הכביש: סוף סוף התחילו בעבודה... לפי הערכתם תוך 3-4 שבועות יהיה

הכביש גמור. נחיה ונראה!! העיקר שנסע כבר על אספלט!!